

Ekspertyza cząstkowa do „Sprawozdania z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 r. „dla obszaru tematycznego OŚWIATA w ramach projektu pt. „Konstruktywny dialog III- wzmocnienie potencjału instytucjonalnego NSZZ „Solidarność” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet V Poddziałanie 5.5.2 Współfinansowanego ze środków EFS.

Podstawą analizy wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 r., wynikającego ze sprawozdania Rządu, jest odniesienie się do opracowania zawartego w Bilansie Otwarcia dla obszaru tematycznego OŚWIATA.

W Rozdziale VII pt. „Charakterystyka finansowania zadań oświatowych w 2014 r.” zawarte były następujące przewidywania:

„Podsumowując, nie należy spodziewać się większych problemów w realizacji zadań przez administrację rządową, ponieważ większość pozycji budżetowych jest na porównywalnym z 2013 r. poziomie, bez istotnego wzrostu zadań.

Zagrożenia natomiast wystąpią przy realizacji zadań oświatowych przez administrację samorządową.

Przyczyny są następujące:

- 1) niedoszacowanie łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej,*
- 2) zaniżona kwota bazowa, która była podstawą kalkulacji łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, jako konsekwencja błędów określenia jej w budżecie 2008, 2009, 2010 i 2011 z powodu podwyżek wynagrodzeń dla nauczycieli i wzrostu składki rentowej.*
- 3) niedoszacowanie i zła konstrukcja rezerwy celowej 44 „Dofinansowanie zadań wynikających z obniżenia wieku szkolnego- środki na realizację programu "Radosna szkoła",*
- 4) obniżenie wieku rozpoczęcia obowiązków szkolnego dla połowy rocznika sześciolatków- wzrost zatrudnienia nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i opieki świetlicowej,*
- 5) ograniczenie liczebności oddziałów klas pierwszych szkoły podstawowej,*
- 6) wzrost kosztów zwolnień nauczycieli z powodu wdrażania zmiany podstawy programowej w klasach trzecich szkół ponadgimnazjalnych,*
- 7) nierozwiązany problem obligatoryjnego wkładu własnego samorządów w realizacji pomocy materialnej dla uczniów,*
- 8) zmiany w zapisach w ustawie o systemie oświaty dotyczące organizacji świetlic szkolnych,*
- 9) wzrost zadań związanych z realizacją zawodowych kursów kwalifikacyjnych,*
- 10) wzrost zadań w związku z wdrażaniem tzw. ustawy przedszkolnej,*
- 11) wzrost zadań związanych z prawdopodobnym uchwaleniem tzw. ustawy podręcznikowej.*

Określone powyżej przyczyny wygenerują zwiększony udział dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego w finansowaniu zadań oświatowych, pogarszając i tak trudną ich sytuację finansową. W związku z powyższym szczególnego znaczenia nabiera jakość procesu planowania ustawy budżetowej na 2015 rok.”

Czy potwierdziły się powyższe wnioski i uwagi?

Aby odpowiedzieć na tak postawione pytanie, należy poddać analizie najważniejsze pozycje w systemie finansowania oświaty.

Należą do nich:

- 1) Wydatki budżetu środków europejskich.
- 2) Wydatki w Dz.801 Oświata i wychowanie i Dz.854 Edukacyjna opieka wychowawcza w poszczególnych częściach budżetowych oraz wykorzystanie rezerw celowych.
- 3) Wykonanie części oświatowej subwencji ogólnej.
- 4) Wykonanie budżetów jednostek samorządu terytorialnego w Dz.801 i 854.

Ad. 1. Wydatki budżetu środków europejskich.

Najpoważniejszą pozycją w budżecie środków europejskich jest Cz.30 Dz.801.

Ustawa budżetowa na 2014 r. przewidywała 371 945 000 zł., po zmianach kwota uległa zwiększeniu do 419 338 000 zł., a wykonanie nastąpiło na poziomie 399 359 000 zł. Oznacza to, że ustawa budżetowa została wykonana w 107,4%, a w stosunku do planu po zmianach w 95,2%.

Ad. 2. Wydatki w Dz.801 Oświata i wychowanie i Dz.854 Edukacyjna opieka wychowawcza w poszczególnych częściach budżetowych oraz wykorzystanie rezerw celowych.

W Cz.24 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego w Dz.801 Oświata i wychowanie wykonanie wyniosło **843 831 000 zł. wobec 814 407 000 zł.** w ustawie budżetowej, a w Dz.854 Edukacyjna opieka wychowawcza odpowiednio **34 183 000 i 33 620 000 zł.**

W Cz.30 Oświata i wychowanie w Dz.801 Oświata i wychowanie wykonanie wyniosło **405 167 000 zł. wobec 369 655 000 zł.** w ustawie budżetowej, a w Dz.854 Edukacyjna opieka wychowawcza odpowiednio **5 437 000 i 2 915 000 zł.**

W Cz.32 Rolnictwo w Dz.801 Oświata i wychowanie wykonanie wyniosło **175 209 000 zł. wobec 156 084 000 zł.** w ustawie budżetowej, a w Dz.854 Edukacyjna opieka wychowawcza odpowiednio **22 155 000 i 20 810 000 zł.**

W Cz.37 Sprawiedliwość w Dz.801 Oświata i wychowanie wykonanie wyniosło **135 720 000 zł. wobec 139 905 000 zł.** w ustawie budżetowej.

W Cz.41 Środowisko w Dz.801 Oświata i wychowanie wykonanie wyniosło **60 232 000 zł. wobec 32 385 000 zł.** w ustawie budżetowej, a w Dz.854 Edukacyjna opieka wychowawcza odpowiednio **16 767 000 i 15 016 000 zł.**

W Cz.45 Sprawy zagraniczne i członkostwo Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej w Dz.801 Oświata i wychowanie wykonanie wyniosło **5 195 000 zł. wobec 5 000 000 zł.** w ustawie budżetowej, a w Dz.854 Edukacyjna opieka wychowawcza odpowiednio **1 091 000 i 300 000 zł.**

W Cz.43 Wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne w Dz.801 Oświata i wychowanie wykonanie wyniosło **179 000 zł. wobec 260 000 zł.** w ustawie budżetowej.

W Cz.85 Budżety wojewodów ogółem w Dz.801 Oświata i wychowanie wykonanie wyniosło **1 818 708 000 zł.** (tak duży wzrost wykonania wynika z uruchomienia rezerw na „Dofinansowanie zadań wynikających z obniżenia wieku szkolnego- środki na realizację programu „Radosna szkoła”, „Zwiększenie dostępności wychowania przedszkolnego”, oraz Programu „Darmowy podręcznik”) wobec **172 324 000 zł.** w ustawie budżetowej, a w Dz.854 Edukacyjna opieka wychowawcza odpowiednio **509 503 000 i 28 007 000 zł.** (tak duży wzrost wykonania wynika z uruchomienia

rezerwy celowej „Środki na zadania w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz 6.000 tys. zł na zadania związane z bezpieczną i przyjazną szkołą.”)

Generalnie poziom wydatkowanych kwot odpowiada tym, które zostały zapisane w ustawie budżetowej.

Niepokoii jedynie fakt nie wykorzystania środków na doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli, szczególnie w Cz.85 Budżety wojewodów ogółem (około 30 %) przy i tak niskim poziomie w stosunku do pierwotnych zapisów w Ustawie Karta Nauczyciela (około 50 %).

Potwierdzeniem powyższych uwag jest zestawienie zbiorcze wydatków wg działów.

Tabela 1. Zestawienie wydatków w 2014 i 2013 r. wg działów.(zł.)

	Ustawa budżetowa 2014 r.	Plan po zmianach 2014	Wykonanie 2014	Wykonanie 2013
1	2	3	4	5
Dz. 801 Oświata i wychowanie	1 742 272 000	3 570 674 000	3 510 656 000	2 352 797 000
Dz. 854 Edukacyjna opieka wychowawcza	100 668 000	650 359 000	589 136 000	589 597 000

Opracowanie własne

Źródło danych: Sprawozdania Rządu z wykonania ustaw budżetowych.

Poważnym problemem, po raz kolejny, jest nie wykorzystanie niektórych rezerw celowych.

Z rezerwy nr 11- „Stypendia Prezesa Rady Ministrów dla uczniów szczególnie uzdolnionych „- nie wykorzystano **1 113 000 zł. na 11 000 000 zł.** zapisanych w ustawie budżetowej. Warto zaznaczyć, że ich wartość jest bardzo niska i jest nie zmieniona od kilkunastu lat.

Nie do zaakceptowania jest **23,4% (187 221 000 zł.)** nie wykorzystanych środków na pomoc materialną dla uczniów z rezerwy **nr 26-** „Środki na zadania w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz 6.000 tys. zł na zadania związane z bezpieczną i przyjazną szkołą”. Od lat sytuacja się powtarza, znane są przyczyny, a Ministerstwo Edukacji Narodowej nie podejmuje żadnych skutecznych działań.

Z podobną sytuacją mamy do czynienia z rezerwą nr 44- „Dofinansowanie zadań wynikających z obniżenia wieku szkolnego- środki na realizację programu "Radosna szkoła". Z 81 857 000 zł nie wykorzystano **43 289 000 zł. tj. 52,9%.**

Nie zrozumiałe jest również nie wykorzystanie **2 477 000 zł. (tj. 56,8%)** środków z rezerwy **nr 68-** „Przygotowanie i przeprowadzenie egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie.”

Podsumowując dwa pierwsze punkty analizy wykonania budżetu 2014 warto jeszcze raz przypomnieć fragment z Rozdziału VII Bilansu Otwarcia pt. "Charakterystyka finansowania zadań oświatowych w 2014 r.":

„Podsumowując, nie należy spodziewać się większych problemów w realizacji zadań przez administrację rządową, ponieważ większość pozycji budżetowych jest na porównywalnym z 2013 r. poziomie, bez istotnego wzrostu zadań.

Zagrożenia natomiast wystąpią przy realizacji zadań oświatowych przez administrację samorządową. Przyczyny są następujące:

3) niedoszacowanie i zła konstrukcja rezerwy celowej 44 „Dofinansowanie zadań wynikających z obniżenia wieku szkolnego- środki na realizację programu "Radosna szkoła",

7) nierozwiązany problem obligatoryjnego wkładu własnego samorządów w realizacji pomocy materialnej dla uczniów,”

Ad. 3. Wykonanie części oświatowej subwencji ogólnej.

Zgodnie z ustawą o finansach publicznych, łączna kwota części oświatowej subwencji ogólnej bez nowelizacji ustawy budżetowej nie może ulec zmianie. Dlatego wykonanie w Cz.82,dz.758, roz.75801- Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego pokrywa się dokładnie z zapisami ustawy budżetowej na kwotę- **39 499 597 000 zł.**

Pamiętać należy, że jest to kwota mniejsza niż w 2013 r. o 9 598 000 zł. tj. 0,02%.

Tabela 2. Zestawienie kwot części oświatowej subwencji ogólnej dla poszczególnych grup jednostek samorządu terytorialnego.

Cz.oś.sub. ogół. dla	2014 r.	Udział w łącznej kw. sub.	2013 r.	Udział w łącz. kw. sub.
- gmin	18.264.704 tys. zł,	0,46	18.114.715 tys. zł,	0,46
W tym:				
-gminom wiejskim	8.885.625 tys. zł,	0,22	8.883.584 tys. zł,	0,22
- miejskim	3.389.266 tys. zł,	0,09	3.329.371 tys. zł,	0,08
- miejsko-wiejskim	5.989.813 tys. zł,	0,15	5.901.760 tys. zł,	0,15
-powiatów	7.888.361 tys. zł,	0,2	8.024.326 tys. zł,	0,2
-miast na prawach powiatu	12.628.176 tys. zł,	0,32	12.590.498 tys. zł,	0,32
-województw	718.356 tys. zł.	0,02	779.656 tys. zł.	0,02
Razem	39.499.597 tys. zł		39.509.195 tys. zł,	

Opracowanie własne

Źródło danych: Sprawozdania Rządu z wykonania ustaw budżetowych.

Z zestawienia tabelarycznego wynika, że w 2014 r. nie zmieniły się praktycznie udziały poszczególnych grup samorządów w łącznej kwocie części oświatowej subwencji ogólnej. Jest to zjawisko niepokojące ze względu na to, że w 2014 r. znacznie wzrosły zadania gminne, wynikające z tendencji demograficznych, objęcia dużej części sześciolatków obowiązkiem szkolnym, ograniczeń liczebności klas pierwszych i zwiększenia zadań w zakresie opieki świetlicowej. Brak korekty tego zjawiska powodował będzie narastanie kłopotów finansowych gmin, szczególnie wiejskich, a to z kolei będzie prowadzić do likwidacji bądź przekazywania innym podmiotom szkół podstawowych. Jest tym bardziej niepokojące, że powiększa się różnica w wynikach sprawdzianu po VI klasie na niekorzyść uczniów ze szkół wiejskich.

Problem spotęguje się w 2015 r. w wyniku kolejnych zmian algorytmu podziału części oświatowej subwencji ogólnej.

Pomimo braku w 2014 r. podwyżki wynagrodzeń nauczycieli, już z tego zestawienia wynika, że łączna kwota części oświatowej subwencji ogólnej była drastycznie niedoszacowana.

Ad. 4. Wykonanie budżetów jednostek samorządu terytorialnego w Dz.801 i 854.

Z analizy danych ze sprawozdań jednostek samorządu terytorialnego wynika, że wydatki wykonane w 2014 r. na zadania bieżące w działach Oświata i wychowanie oraz Edukacyjna opieka wychowawcza, w relacji do otrzymanych przez jednostki samorządu terytorialnego dochodów z tytułu subwencji i dotacji na zadania bieżące stanowiły średnio 123,2%.

Tabela 3. Porównanie wydatków wykonanych w na zadania bieżące w działach Oświata i wychowanie oraz Edukacyjna opieka wychowawcza, w relacji do otrzymanych przez jednostki samorządu terytorialnego dochodów z tytułu subwencji i dotacji na zadania bieżące.

	2014	2013	2012
Ogółem j.s.t. wydatki wykonane w na zadania bieżące w działach Oświata i wychowanie oraz Edukacyjna opieka wychowawcza, w relacji do otrzymanych przez jednostki samorządu terytorialnego dochodów z tytułu subwencji i dotacji na zadania bieżące.	123,2%	121,6%	121,3%
W tym:			

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Gminy	126,2%	125,3%	124,1%
Powiaty			
Miasta na prawach powiatu	105,5%	103,8%	103,6%
Województwa	129,4%	127,4%	128,7%
	132%	123,7%	122,1%

Opracowanie własne

Źródło danych: Sprawozdania Rządu z wykonania ustaw budżetowych.

Powyższe zestawienie świadczy o coraz większym zaangażowaniu jednostek samorządu terytorialnego dochodów własnych w zapewnienie funkcjonowania szkół i placówek oświatowych. Dynamiczny wzrost tego udziału świadczy o nieprawidłowym szacowaniu kosztów wzrostu zadań oświatowych. Dzieje się tak, mimo programów oszczędnościowych, likwidacji szkół i placówek, przekazywania szkół do prowadzenia innym podmiotom, malejącej liczbie uczniów i nauczycieli.

Kolejnym potwierdzeniem jest poniższe zestawienie.

Tabela 4. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego na zadania bieżące w działach 801 Oświata i wychowanie oraz 854 Edukacyjna opieka wychowawcza, w relacji do otrzymanych przez jednostki samorządu terytorialnego dochodów z tytułu subwencji i dotacji na zadania bieżące.

Przedział	2014	2013	2012	2011	2010	2009
60%-70%					1	
G						
P					1	
MP						
W						
70,0% -80,0%	2	1	1	1	2	1
G	2				1	1
P		1	1	1	1	
MP						
W						
80,0% -90,0%	14	19	25	27	34	41
G	13	17	21	19	27	29
P	1	1	4	8	7	12
MP						
W		1				
90,0% - 100,0%	149	166	191	184	237	329
G	91	90	102	99	144	206
P	57	74	88	83	93	122

CZŁOWIEK - najlepsza inwestycja

Projekt POKL 05.05.02-00-243/13

„Konstruktywny dialog III - wzmocnienie potencjału instytucjonalnego NSZZ „Solidarność”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MP W	1	2	1	1		1
100,0%-110,0%	556	600	613	582	620	746
G	381	425	445	416	615	598
P	167	168	157	158	158	141
MP	4	5	6	5	7	7
W	4	2	5	3	3	
110,0% - 120,0%	705	692	707	659	669	655
G	625	619	644	595	615	609
P	62	51	48	49	42	31
MP	17	19	14	11	9	12
W	1	3	1	4	3	3
powyżej 120,0%	1383	1331	1272	1352	1246	1036
G	1301	1262	1202	1285	1175	970
P	27	19	16	15	12	8
MP	45	42	45	48	49	45
W	10	8	9	8	10	13

Opracowanie własne

Źródło danych: Sprawozdania Rządu z wykonania ustaw budżetowych.

Liczba samorządów, których wydatki bieżące nie przekroczyły dochodów z tytułu subwencji i dotacji na zadania bieżące zmniejszyła się z 217 w roku 2012 do 165 w 2014 r.

Pamiętać należy, że samorzady ponoszą ponadto wydatki na wychowanie przedszkolne, dowożenie uczniów i wydatki majątkowe.

Jakże aktualne są dalsze uwagi z przywołanego Rozdziału VII Bilansu Otwarcia pt.:

Charakterystyka finansowania zadań oświatowych w 2014 r.:

„Zagrożenia natomiast wystąpią przy realizacji zadań oświatowych przez administrację samorządową.

Przyczyny są następujące:

- 1) niedoszacowanie łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej,
- 2) zaniżona kwota bazowa, która była podstawą kalkulacji łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, jako konsekwencja błędów określenia jej w budżecie 2008, 2009, 2010 i 2011 z powodu podwyżek wynagrodzeń dla nauczycieli i wzrostu składki rentowej.

.....

- 4) obniżenie wieku rozpoczęcia obowiązków szkolnego dla połowy rocznika sześciolatków- wzrost zatrudnienia nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i opieki świetlicowej,

- 5) ograniczenie liczebności oddziałów klas pierwszych szkoły podstawowej,

- 6) wzrost kosztów zwolnień nauczycieli z powodu wdrażania zmiany podstawy programowej w klasach trzecich szkół ponadgimnazjalnych,

.....

- 8) zmiany w zapisach w ustawie o systemie oświaty dotyczące organizacji świetlic szkolnych,

- 9) wzrost zadań związanych z realizacją zawodowych kursów kwalifikacyjnych,

CZŁOWIEK - najlepsza inwestycja

Projekt POKL 05.05.02-00-243/13

„Konstruktywny dialog III - wzmocnienie potencjału instytucjonalnego NSZZ „Solidarność”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- 10) wzrost zadań w związku z wdrażaniem tzw. ustawy przedszkolnej,
11) wzrost zadań związanych z prawdopodobnym uchwaleniem tzw. ustawy podręcznikowej.

Określone powyżej przyczyny wygenerują zwiększony udział dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego w finansowaniu zadań oświatowych, pogarszając i tak trudną ich sytuację finansową.

Tabela 5. Wydatki oświatowe jednostek samorządu terytorialnego wg działów.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2013	Wykonanie 2014	Dynamika (3:2)
1	2	3	4
Część oświat. Subwencji ogólnej	39 509 195 000	39 499 597 000	99,98%
Dz.801 Oświata i wychowanie	56 338 453 400,85	57 732 621 900,93	102,5%
Dz.854 Edukacyjna opieka wychowawcza	4 753 693 021,39	4 917 178 033,97	103,4%
Razem Dz.801 i Dz.854	61 092 146 422,24	62 649 799 934,9	102,5%

Opracowanie własne

Źródło danych: Sprawozdania Rządu z wykonania ustaw budżetowych.

Tabela 6. Zestawienie wykonania części oświatowej subwencji ogólnej, dotacji celowych i wydatków j.s.t. w dziale 801 - Oświata i wychowanie i 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza.

Nazwa grupy samorządów	Część oświat. Subwencji ogólnej	Dotacje na zadania bieżące	Dotacje na zadania inwest.	Dochody (2+3+4)	Wydatki ogółem	Wydatki bieżące	Wydatki majątkowe	Wska- -źnik (6:5) %
1	2	3	4	5	6	7	8	
Gminy	18 264 704 572	540 260 249	167 325 732	18 972 290 554	24 819 465 213	23 722 807 733	1 096 657 480	130,8
Powiaty	7 888 360 821	189 899 494	86 931 121	8 165 191 437	8 847 458 970	8 525 779 185	321 679 785	108,4
Miasta na prawach powiatu	12 628 175 768	213 577 777	72 017 153	12 913 770 699	17 372 178 278	16 614 990 936	757 187 342	134,5
Samorząd wojewódz.	718 355 839	23 701 121	280 696	742 337 657	1 015 824 394	979 611 437	36 212 957	136,8

Opracowanie własne

Źródło danych: Sprawozdania Rządu z wykonania ustaw budżetowych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Przykładowe zestawienie uszczegółowione terytorialnie dla gmin.

Tabela 7. Zestawienie wykonania części oświatowej subwencji ogólnej, dotacji celowych i wydatków gmin w dziale 801 - Oświata i wychowanie i 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza (w układzie wojewódzkim)

WK	Nazwa województwa	WYKONANIE ZA 2014 r.												
		Część oświatowa subwencji ogólnej	Dotacje		Dochody z tyt. części oświatowej subwencji ogólnej i dotacji wykazanych w dziale 801 Oświata i wychowanie i 854- Edukacyjna opieka wychowawcza	Wydatki ogółem	z tego:		wskaźnik					
			na zadania bieżące	na zadania inwestycyjne			bieżące	majątkowe	7:6	8:6	8:(3+4)	9:6	8:7	9:7
w złotych									%%					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
02	dolnośląskie	1 148 072 170,00	30 361 245,78	17 447 779,52	1 195 881 195,30	1 714 734 622,73	1 616 956 462,05	97 778 160,68	143,4	135,2	137,2	8,2	94,3	5,7
04	kujawsko-pomorskie	982 825 154,00	39 294 385,92	7 044 423,86	1 029 163 963,78	1 277 568 166,05	1 232 580 158,15	44 988 007,90	124,1	119,8	120,6	4,4	96,5	3,5
06	lubelskie	1 165 435 492,00	44 614 898,35	18 397 583,43	1 228 447 973,78	1 601 122 252,21	1 535 548 212,78	65 574 039,43	130,3	125,0	126,9	5,3	95,9	4,1
08	lubuskie	492 732 089,00	16 427 624,83	12 559 366,29	521 719 080,12	713 527 561,98	671 963 143,14	41 564 418,84	136,8	128,8	132,0	8,0	94,2	5,8
10	łódzkie	1 089 304 881,00	37 456 913,70	9 479 558,26	1 136 241 352,96	1 550 911 131,02	1 492 838 950,66	58 072 180,36	136,5	131,4	132,5	5,1	96,3	3,7
12	małopolskie	1 907 218 655,00	39 152 776,89	12 572 151,96	1 958 943 583,85	2 398 575 712,67	2 305 061 425,11	93 514 287,56	122,4	117,7	118,4	4,8	96,1	3,9
14	mazowieckie	2 291 078 401,00	63 660 114,42	17 168 061,95	2 371 906 577,37	3 210 368 482,05	3 007 388 300,46	202 980 181,59	135,3	126,8	127,7	8,6	93,7	6,3
16	opolskie	588 554 744,00	12 731 038,93	5 191 071,60	606 476 854,53	780 478 795,33	756 356 739,49	24 122 055,84	128,7	124,7	125,8	4,0	96,9	3,1
18	podkarpackie	1 352 909 991,00	51 106 767,43	29 864 578,09	1 433 881 336,52	1 813 147 853,21	1 728 947 467,69	84 200 385,52	126,5	120,6	123,1	5,9	95,4	4,6
20	podlaskie	509 542 049,00	21 427 964,82	5 104 856,55	536 074 870,37	690 175 616,36	671 977 695,59	18 197 920,77	128,7	125,4	126,6	3,4	97,4	2,6
22	pomorskie	1 223 237 781,00	28 393 180,44	4 880 828,59	1 256 511 790,03	1 553 745 318,24	1 466 182 037,14	87 563 281,10	123,7	116,7	117,1	7,0	94,4	5,6
24	śląskie	1 337 094 464,00	39 482 568,70	14 817 874,96	1 391 394 907,66	1 907 005 808,02	1 814 885 327,85	92 120 480,17	137,1	130,4	131,8	6,6	95,2	4,8
26	świętokrzyskie	733 488 695,00	18 676 980,54	1 401 037,33	753 566 712,87	980 523 387,15	961 777 780,25	18 745 606,90	130,1	127,6	127,9	2,5	98,1	1,9
28	warmińsko-mazurskie	797 370 840,00	35 171 145,53	2 662 129,45	835 204 114,98	1 073 815 505,60	1 038 662 539,15	35 152 966,45	128,6	124,4	124,8	4,2	96,7	3,3
30	wielkopolskie	1 915 167 087,00	38 882 501,40	5 397 233,78	1 959 446 822,18	2 522 276 332,08	2 416 795 907,25	105 480 424,83	128,7	123,3	123,7	5,4	95,8	4,2
32	zachodniopomorskie	730 672 079,00	23 420 141,70	3 337 197,28	757 429 417,98	1 031 488 668,90	1 004 885 586,73	26 603 082,17	136,2	132,7	133,3	3,5	97,4	2,6
Ogółem		18 264 704 572,00	540 260 249,38	167 325 732,90	18 972 290 554,28	24 819 465 213,60	23 722 807 733,49	1 096 657 480,11	130,8	125,0	126,2	5,8	95,6	4,4

Źródło: Druk sejmowy nr 3459 z dnia 2015-05-29 Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 r.

Tabela 5 w dobitny sposób ukazuje rzeczywisty stopień finansowania oświaty przez jednostki samorządu terytorialnego.

Uwzględniając dotacje z budżetu państwa samorządy zaangażowały w 2014 r. ponad 20 mld zł. w finansowanie zadań oświatowych z dochodów własnych. Jest to bardzo duży wysiłek.

Biorąc pod uwagę rosnącą dynamikę tego zjawiska, należy stwierdzić, że ten stan nie może być akceptowany z wielu powodów.

W przypadku gmin, szczególnie wiejskich i mniej zamożnych, generowany jest silny impuls do drastycznych oszczędności, które bardzo niekorzystnie wpływają na jakość procesu dydaktycznego i wychowawczo- opiekuńczego. Wbrew postulatowi wyrównywania szans edukacyjnych, mamy pogłębiające się dysproporcje. Bardzo widoczne to jest w wynikach egzaminów i sprawdzianów zewnętrznych. Mapa dobrych wyników w zdecydowanej większości pokrywa się z mapą poziomu finansowania zadań oświatowych.

Dlatego wyzwaniem chwili jest głęboka zmiana w zakresie finansowania przez państwo zadań oświatowych, które w ramach polityki oświatowej kreuje je.

Konieczna jest precyzyjna i sprawiedliwa kalkulacja rzeczywistych kosztów realizacji zadań oświatowych i skutków ich wzrostu.

Należy ponadto z wielką ostrożnością i rozważą dokonywać podziału części oświatowej subwencji ogólnej pomiędzy poszczególne jednostki samorządu terytorialnego.

Wyzwaniem chwili jest również w obliczu prac nad projektem budżetu na 2016 rok szybka zmiana sposobu wykorzystania rezerw celowych.

Dla zapewnienia odpowiedniej jakości procesu dydaktyczno- wychowawczego konieczna jest podwyżka kwoty bazowej wynagrodzeń nauczycieli i prawidłowe oszacowanie jej skutków w procesie kalkulacji części oświatowej subwencji ogólnej.

Analiza wykonania budżetu 2014 r. potwierdza słuszność rekomendacji zawartych w Bilansie Otwarcia.

Na szczególne uwzględnienie zasługują:

- 1) W procesie przygotowania opinii do projektów ustaw i aktów wykonawczych należy poddawać szczególnej uwadze zgodność z art.50 ustawy o finansach publicznych oceny skutków regulacji powodujących wzrost wydatków w zakresie:**
 - a) określenia wysokości tych skutków;**
 - b) wskazania źródeł ich sfinansowania;**
 - c) opisu celów nowych zadań i mierników określających stopień realizacji celów.**
- 2) Uzasadnione byłoby wystąpienie z inicjatywą rozpoczęcia prac nad zmianą art.28 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w kierunku prawnego i przejrzystego zabezpieczenia procesu projektowania odpowiedniej do potrzeb rozwojowych państwa, łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej.**
- 3) Przedstawienie propozycji stworzenia rezerwy celowej na rządowy program wsparcia gmin wiejskich zagrożonych procesami likwidacji szkół, funkcjonujących w specyficznych warunkach geograficznych, demograficznych, finansowych i infrastrukturalnych.**

Opracował: Lech Sprawka